

Az extrakurrikulum jelentősége a művészeti nevelésben

Váradi Judit
Debreceni Egyetem

Elméleti háttér, az extrakurrikulum konceptualizálása

Az extrakurrikuláris szintéren történő zeneoktatás vizsgálata kutatók fókuszában áll, akik mind a kognitív mind az emocionális hatást igazolták. (Broh 2002, Eady 2004, Fujita 2006, Haensly et al. 1985).

Az extrakurrikulum sokrétű fogalom, amelynek értelmezései szakirodalmi forrásokban is jelentősen eltérnek egymástól (Vidulin, 2011). Extrakurrikulum - kötelező tanórán kívüli iskolai és iskolán kívüli foglalkozás, amely történhet iskolarendszerű oktatás, formális vagy non-formális keretek között. . Minden szabadidő terhére, valamilyen környezeti vagy saját motiváció hatására egyénileg választott tevékenységet az extrakurrikuláris szintéren értelmezzük. A művészeti nevelésben az extrakurrikulum kiemelt szerepet kap, hiszen a zeneoktatás alapfeltétele az egyéni tehetséggondozás. A hangszeres oktatás sikerének alapfeltétele az egyéni oktatás, ahol a tanár maximálisan a tanulóhoz tudja igazítani a tanult művek nehézségét, a technikai gyakorlatok egymásra épülését. A gazdagítás mellett jelentős szerepet kap a gyorsítás is, amelynek a gyakorlata a közoktatásban kevésbé terjedt el (Turmezeyné, 2019).

ZENEKAR, EGYÜTTES fenntartó	báb-, színjátszó	kórus	kézműves	néptánc	rajz, tűz-zománc	furulya együttes	társastánc	zsonglőr-szakkör	csengőttyűzenekar	össz.
tankerület	2	6	1	3	2	1	2			17
egyház	1	4	1	2						8
egyéb településtípus					1			1	1	3
község/falu	1	6		3		1	2			13
város	1	4	2	2	2					11
megyeszékhely					1			1	1	3

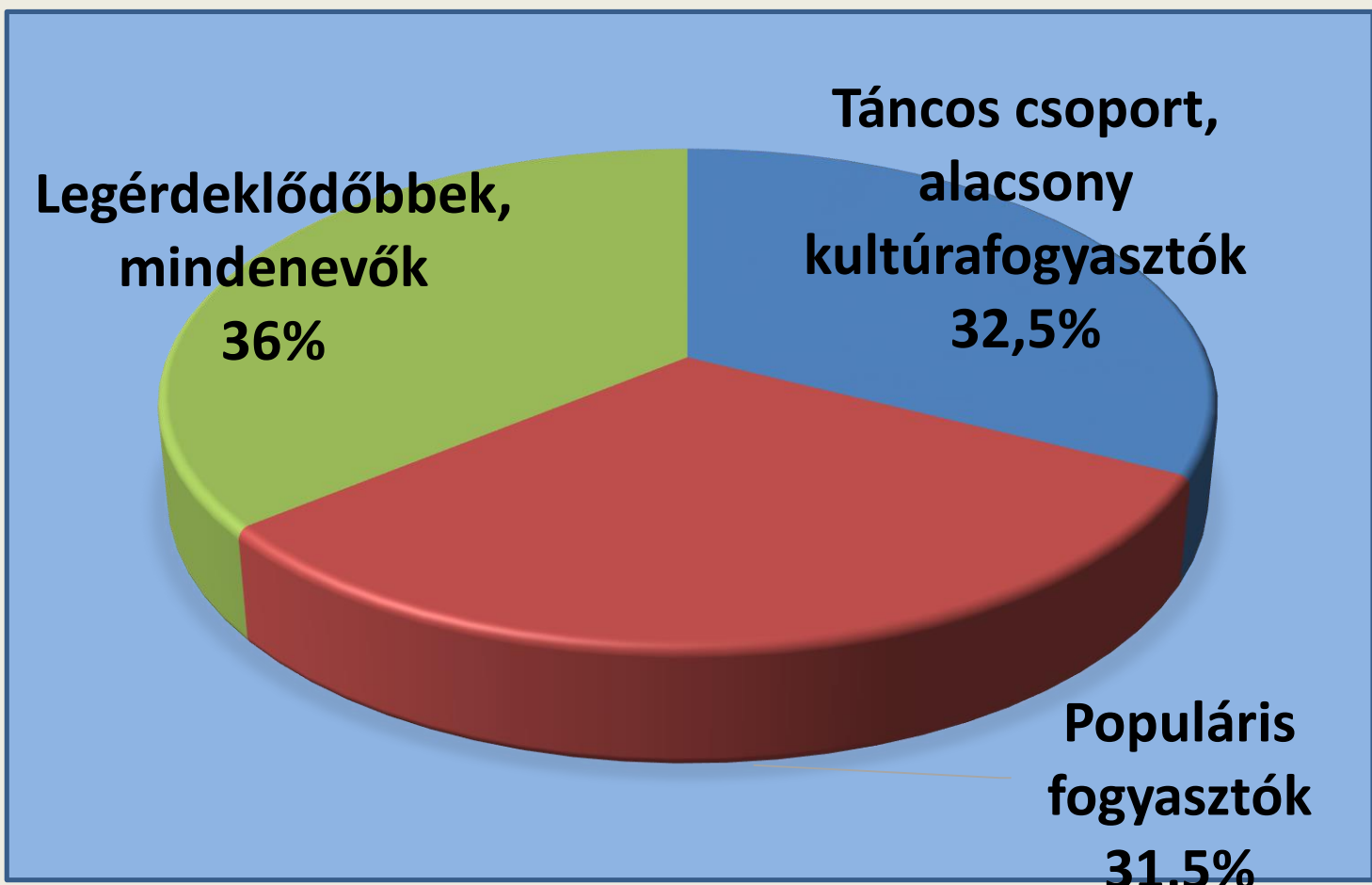
A kötelező tanóra után iskolai körülmények között, intramurális szférában különböző szakköri foglalkozások közül választhatnak a tanulók. A szakkörök jelentős részét az intézmény alkalmazásában álló pedagógusok (17 fő) tartják, 10 esetben pedig külsős pedagógust foglalkoztatnak. Több intézményvezető problémának tartja a művészeti tárgyakat oktató pedagógusok, szakemberek hiányát, hiába van igény, nincs lehetőségük szabadon választható szakköröket hirdetni. Ennek ellenére a tankerületi iskolák 90%-ban, az egyházi iskolák 88%-ban és az egyéb fenntartású intézményeknél a Waldorf iskolában is van művészeti szakkör vagy együttes.

Az iskolák különböző művészeti együtteseket is működtetnek, így kórust, néptánc- és társastánc csoportot, valamint furulyaegyüttest is találtunk a választható együttesek palettáján. A kínálatot összesen 27 iskola biztosítja, ami az összes mintának a 90%-át teszi ki. Ebből 19 tankerületi, amelyből hat városi, 11 községi iskola, kettő megyeszékhelyen található, míg hét egyházi fenntartású iskolát találunk, amelyből kettő városi, három községi, kettő megyeszékhelyen van. Az egyéb kategóriába a Waldorf iskolát soroltuk, amely megyeszékhelyen található. Ha megvizsgáljuk a művészeti szakkörök és együttesek működésének jellemzőit a településtípus szempontjából, jól látható, hogy a községekben annak ellenére, hogy nem szélesebb a választék mégis több művészeti csoport működik .

A kutatói kíváncsiság arra is irányult, hogy a vizsgált intézmények vagy intézményegységek összes tanulói létszámához képest mennyien vesznek részt a kötelező tanórán kívüli iskolai művészeti oktatásban vagy művészeti tevékenységben. Nagyon érdekes és meglepő eredmény, hogy azokban az iskolákban, amelyek kiemelt művészeti profillal működnek, a tanulók kevesebb mint egyharmada, 30%-a részesül a művészetoktatás jótékony hatásából

	tanulói létszám	EK művészet oktatásban résztvevők	%
nem AMI	3183	751	24%
AMI	4049	1216	30%
összesen	7232	1967	27%

. Annak érdekében, hogy a vizsgált szempontok mentén hasonlóságot mutató csoportokat feltárjuk klaszterelemzés segítségével csoportba rendeztük a vizsgált populációt. Az elemzés során az egyes művészeti rendezvényekhez fűződő attitűd alapján három típust tudtunk elkülöníteni.

- 1.) **Táncos csoport**, akik a tánc, néptánc előadások mellett a kiállítást kedvelik, jellemzően a többi művészeti tevékenységgel szemben nem nyitottak, így az alacsony kultúrafogyasztók csoportját alkotják.
- 2.) **Populáris fogyasztók**, akik a kiállítás és a színház mellett kiemelkedő arányban a könnyűzenei eseményeket jelölték meg.
- 3.) **A legérdeklődőbbek**, akik minden művészeti eseményhez pozitív attitűdöt társítanak, így ők alkotják a mindenevők csoportját.

Megvizsgálva az egyes klasztereket alkotó populációt megállapíthatjuk, hogy a nemek között jelentkező különbség itt is megmutatkozik, a **fiúk inkább a populáris fogyasztók közé tartoznak, míg a lányok nyitottabbak a magaskulturális eseményekre**. Nagyon beszédes eredményt mutat, ha megvizsgáljuk az osztályok közötti különbséget. Az adatokból tudjuk, hogy a gyermekek közel 60%-a iskolai szervezésben vesz részt művészeti rendezvényen. Ennek ellenére a vizsgált mintát alkotó **alsó tagozatos kisebb korosztály képviselői (49,7%) sokkal elfogadóbbak a művészeti értékekkel** szemben, míg a felső tagozatos, 6. osztályos tanulók (41,3%) az alacsony kultúra fogyasztók közé tartoznak.

SZAKKÖRÖK Fenntartó	dráma	egyházi ének	képző-művészet	zene	tánc	néptánc	kézműves	összesen
tankerület	2		4	5	3	1	1	16
egyház	1	1	2	2	1	2		9
egyéb								
településtípus								
község/falu	2	1	2	4	1	2		12
város	1		3	2	3	1	1	11
megyeszékhely			1	1				2

Kutatás mintája

Észak-Alföld régió 4, 6 osztályos tanulók (N=2089), szülők (N=1844), művészeti tantárgyat tanító tanárok (N=139) és intézményvezetők (N=30) kérdőíves felmérése

Kutatási kérdések

1. Milyen művészeti hatások érik az általános iskola tanulóit a vizsgált régióban?
2. Van-e lehetősége a tanulónak részvételre a tanórán kívüli művészeti tevékenységekben, valamint művészeti rendezvényeken?
3. Milyen attitűd fűzi a tanulókat a művészeti rendezvényekhez?

Eredmények

Az intézmények oktatási kínálatát szabadon választható művészeti tárgyak is bővítik. A tankerületi iskolák 42%-ban van dráma, képzőművészet, zene, tánc és kézműves oktatás, míg az egyházi iskolák 50%-ban van lehetősége a tanulóknak dráma, egyházi ének, képzőművészet, zene és tánc tudását gazdagítani.

A kutatás a Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézete támogatásával valósult meg.

judit.varadi.06@gmail.com

